

Strains and Needs of the Asylum Seeker Children who are under Temporary Protection Status *

Geçici Koruma Statüsü Altındaki Sığınmacı Çocukların Karşılaştıkları Güçlükler ve Gereksinimleri *

Deniz ORMAN^{(1), (2)}, İshak AYDEMİR⁽³⁾

Cited/Atf: Orman, D & Aydemir, İ. (2022). Geçici Koruma Statüsü Altındaki Sığınmacı Çocukların Karşılaştıkları Güçlükler ve Gereksinimleri. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 1-13.

ABSTRACT

Purpose of the research; The aim of this study is to determine the difficulties, problems and needs of asylum-seeking children living in Turkey with temporary protection status in the context of social work. In this study, the general screening model was used to determine the difficulties faced by refugee children under temporary protection. The population of the research consists of asylum seeker children between the ages of 7-17 who are under temporary protection status living in the provinces of Mardin and İzmir. Snowball sampling method was used for the purpose of the research. The research data were obtained by interviewing 400 refugee children, 200 from Mardin and 200 from Izmir, between January 2019 and February 2019. When the distribution of the difficulties faced by the children participating in the research is examined; 93% of them are sick because their houses cannot be heated, 44.5% of them are constantly ill because of their language problems, 67.4% of them are discriminated against because of language problems, 50% of them have difficulty in making friends with local children, 86.5% cannot be fed adequately determined. Given that refugee children are foreigners and have language problems, giving importance and priority to Turkish language education, which will facilitate their integration into society, will contribute to their social adaptation.

ÖZET

Araştırmanın amacı; Türkiye’de yaşayan geçici koruma statüsünde olan sığınmacı çocukların sosyal hizmet bağlamında karşılaştıkları güçlükler, sorunlar ve gereksinimlerinin belirlenmesidir. Bu çalışmada geçici koruma altında olan sığınmacı çocukların karşılaştıkları güçlükleri belirlemeye yönelik olarak genel tarama modeli esas alınmıştır. Araştırmanın evreni, Mardin ve İzmir illerinde yaşayan geçici koruma statüsü altında olan 7-17 yaş arasındaki sığınmacı çocuklardan oluşmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri 2019 Ocak- 2019 Şubat ayları arasında Mardin ilinden 200, İzmir ilinden 200 toplamda 400 sığınmacı çocuk ile görüşme yapılarak elde edilmiştir. Araştırma katılan çocukların karşılaştıkları güçlüklerin dağılımı incelendiğinde; % 93’ü evlerinin ısınmadığı, % 44.5’i evlerinin ısınmaması nedeniyle sürekli hasta olmaları, % 67.4’ü dil sorunları nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığı, % 50’i yerli çocuklarla arkadaşlık etmede güçlük çektiği % 86.5’i yeterli beslenemediği belirlenmiştir. Sığınmacı çocukların yabancı olması ve dil sorunu yaşaması nedeniyle onların topluma uyumunu kolaylaştıracak Türkçe dil eğitimine önem ve öncelik verilmesi sosyal uyumlarına katkı sağlayacaktır.

ARTICLE HISTORY

Received :03.11.2021
Accepted :22.12.2021
Published :30.03.2022

KEYWORDS

Temporary protection, refugee, child, social work, social exclusion

MAKALE TARİHİ

Geliş :03.11.2021
Kabul :22.12.2021
Yayımlama :30.03.2022

ANAHTAR KELİMELER

Geçici koruma, sığınmacı, çocuk, sosyal hizmet, sosyal dışlanma

¹ Responsible Author/Sorumlu yazar

² Öğr. Gör., Yalova Üniversitesi, Çınarcık MYO, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü, d.orman3547@gmail.com,

 0000-0003-0573-1059

³ Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sivas, ishak72@gmail.com,

 0000-0001-8910-9413

* Bu çalışma, “Geçici koruma statüsünde olan sığınmacı çocukların sosyal hizmet bağlamında karşılaştıkları güçlükler, sorunlar ve gereksinimleri” isimli tez çalışması ile ilişkilidir.

1. GİRİŞ

İnsan yeryüzünde var olmaya başladığı andan itibaren içinde yaşadığı doğal ve sosyal çevrenin kendisine sağladığı, olduğu kaynakların kendi gereksinimlerini karşılayamaması ve karşılaştığı sorunlarla baş edememesi durumunda yer değiştirmiştir (Ekici ve Tuncel, 2015). İnsan doğası gereği kendine daha iyi olanaklar sağlayan, daha rahat ve özgür hissettiği ve kaynakların daha bol olduğu alanlarda yaşamlarını devam ettirmiştir.(Çağlayan, 2006). İnsanlar yapılan bu yer yer değiştirmeleri kimi zaman isteyerek, kimi zaman ise zorunluluk nedeni ile yapmıştır. Dolayısıyla insan, hep mobilize bir yaşam süreci içerisinde olmuştur. Coğrafik olarak yapılan bu yer değişiklikleri göç kavramı ile tanımlanmaktadır. Göçün nedenleri incelendiğinde; insanların yaşadıkları bölgede temel ihtiyaçlarını karşılayamaması(beslenme, barınma), gücün dengesiz dağılımı, doğal afetler, savaşlar, sosyal açıdan yaşanan eşitsizlikler söylenebilir (Şen, 2014).

Kitlesel göç hareketlerinin nedenlerinin başında savaşlar gelmekte olup savaşların uzun sürmesi ve savaşların şiddeti zorunlu göçü kaçınılmaz hale getirmektedir (Tunç, 2015). Silahlı çatışma ve şiddet olayları, yaşamlarını ülkelerinde sürdürülemez kıldığı için yurtlarını ya da içinde yaşadıkları toplumları terk etmek zorunda kalan sığınmacıların çoğu ilk sığınma yeri olan komşu ülkelerde kalmayı tercih etmektedirler (Zolberg ve Benda, 2001).

Suriye’de 2011 yılında başlayan iç savaş nedeniyle başta Türkiye olmak üzere diğer komşu ülkelere doğru sayıları milyonları bulan düzeyde düzensiz göç hareketleri yaşanmıştır. Türkiye’nin bu süreçte açık kapı politikası izlemesi ile birlikte göçmen sayısı her geçen gün hızla artmıştır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün son verilerine göre Türkiye’de 3.641.370 kayıtlı Suriyeli bulunmaktadır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2020). Ayrıca, yapılan literatür taramalarında da bunların çoğunluğu korunma gereksinimi olan kadın, yaşlı, engelli ve çocuklardan oluşan dezavantajlı bireylerdir. Türkiye’ye sığınan Suriyelilere resmi olarak geçici koruma statüsü verilmiştir (6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013). Türkiye’nin Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Cenevre Sözleşmesi’ne coğrafi kısıtlama koyması nedeniyle, Avrupa ve Amerika dışından gelen sığınmacılara coğrafi çekince hükmü gereği mülteci statüsü vermeyip buna yönelik bir ara formül olarak Türkiye geçici koruma statüsü vermiştir (Aydemir, 2018).

Araştırmanın gerçekleştirildiği 2019 yılındaki İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Müdürlüğü İdaresi raporlarına Türkiye’de geçici koruma kapsamındaki sığınmacıların sayısı 3.642.738’dir. Sığınmacıların 141.627’si (%4,1) geçici barınma merkezlerinde kalırken, 3.501.101’i (%95,9) ise barınma merkezleri dışında kalmaktadır. Ve aynı rapora göre sığınmacı çocukların sayısı 1.663.635’dir. Verilerden anlaşılacağı üzere Türkiye’de geçici korunma statüsü altında olan sığınmacıların yarısına yakını çocuklardan oluşmaktadır.

Geçici koruma statüsü altında olan sığınmacılar ülkemizin çeşitli illerinde ikamet etmektedirler. Türkiye’de geçici koruma kapsamında bulunan sığınmacılar ilk sırada İstanbul yer almaktadır. İstanbul’u sırası ile Şanlıurfa, Hatay, Gaziantep, Adana, Mersin, Bursa, İzmir, Kilis ve Konya illeri takip etmektedir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019).

2011 yılında yaşanan Suriye göçünün ardından Mardin ve İzmir illeri göç sonrasında önemli ölçüde etkilenmiştir. Göç hem bölgede yaşayan halkı hem de göç edenleri etkilemiştir. Göç eden sığınmacı aileler, ikamet ettikleri bölgelerde barınma sorunu, ev bulamama, kaldıkları evin küçük olması, yabancılık hissetme, dil bilmeme, sağlık güçlükleri, eğitim güçlükleri yaşama, dışlanma, kendilerini yaşadıkları yere ait hissedememe, şiddete maruz kalma gibi güçlüklerle karşılaşabilmektedir ve bu sorunların üstesinden gelmek için uğraşmaktadırlar. Hassas, kırılğan ve savunmasız olan çocuklar bu güçlüklerin üzerinden tek başına gelmeye çalışmaktadır (Gencer, 2019). Bunun yanında çocukların bu süreçte karşı karşıya oldukları çok fazla risk de mevcuttur. Sığınmacı çocuklarda görülen risklerin başında çocuk evlilikleri, eğitimlerine son verilmesi, çocuk işçiliği, sosyal dışlanma, ayrımcılık, ekonomik ve cinsel sömürü gelmektedir (Dönmez ve Doğan, 2020; UNHRC [Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği] (2019).

Göç, çoğu zaman geri dönüşü pek mümkün olmayan ve kişinin kendi fiziksel ve dolayısıyla ruhsal çevresinden ayrılmasına yol açan bir süreç özelliği göstermektedir (Buz, 2004). Çocuklar göçten en çok etkilenen bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. Erkek, kadın, yaşlı, genç pek çok insanı zorla yerinden eden göç olgusu çocukları da derinden etkilemektedir. Dünyanın değişik bölgelerinde yaşanan çatışmalarda pek çok çocuk ölmekte veya ciddi zararlar görmektedir. Yetişkinlere göre daha kırılgan yapıda olan çocuklar sığınma sürecinde yetişkinlere nazaran daha fazla etkilenmektedir. Türkiye’de de geçici koruma statüsü altında olan sığınmacı çocukların sosyal hizmet bağlamında karşılaştıkları güçlüklerin, sorunların ve gereksinimlerin belirlenerek ortaya konulması amaçlanmaktadır. Türkiye’de sosyal hizmet mesleği kapsamında geçici koruma statüsünde olan sığınmacı çocuklara yönelik yapılan bilimsel çalışmalar oldukça azdır. Bu çalışma sonuçları ile sığınmacı çocukların karşılaştıkları sorunları ve güçlükleri ortaya koyması açısından araştırmayı önemli kılmaktadır.

Sığınmacı çocukların karşılaştıkları güçlüklerle baş edilebilmesi için bu doğrultuda ihtiyaçlarının belirlenmesi sığınmacı çocuklara yapılacak destek ve yardımlara da objektif bir kaynak sağlar. Ayrıca araştırma sonuçları alanda çalışan sosyal hizmet uzmanları ve diğer meslek elemanları, sosyal hizmet öğrencileri, sosyal hizmet akademisyenleri ve bu alanda rol alan ulusal ve uluslararası vakıflara ve derneklere de bilgi kaynağı olacak olması açısından önem taşıyan diğer bir faktördür.

Bu çalışma geçici koruma statüsü altındaki çocukların sosyal hizmet bağlamında karşılaştıkları güçlükleri, sorunları ve gereksinimlerini ortaya konulması açısından Mardin ve İzmir il örneklerinde ele alınmıştır. Araştırmacının bu konuya yönelmesinin amacı; araştırmanın gerçekleştirildiği dönemde sosyal hizmet mesleğinde sığınmacı-mülteci sorunlarına yönelen akademik çalışmanın az olması, konunun güncel olması ve sığınmacı çocukların yaşadıkları güçlüklerle yönelik çalışmaların eksik olmasıdır.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada genel tarama modeli esas alınmıştır. Tarama modelleri geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, durum birey ve nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilemez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2017).

2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Mardin ve İzmir illerinde yaşayan 7-17 yaş aralığındaki geçici koruma statüsünde olan sığınmacı çocuklardan oluşmaktadır. Evrenin hacmi bilinmemesi nedeni ile kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kartopu örnekleme tekniği, evreni oluşturan birimlere erişiminin zor olduğu veya evren hakkındaki bilgilerin (büyüklük ve bilgi derinliği vb.) eksik olduğu durumlarda kullanılmaktadır (Patton, 2005). Kartopu örneklemede rastlantısal olarak seçilen ve öncelikle evrene ait birimlerden biri ile temas kurulur. Temas kurulan birimin yardımı ile ikinci birime, ikinci birimin yardımı ile üçüncü birime gidilir. Bu şekilde sanki bir kartopunun büyümesi gibi örneklem büyüklüğü genişler (Karasar, 2017).

Örneklem hacminin hesaplanmasında 0.05 örneklem hatası, %95 güven aralığında yapılan hesaplama göre 384 bireyin katılımın yeterli olacağı saptanmıştır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004). Çalışmaya Mardin ilinden 192, İzmir ilinden 192 kişinin katılımı toplam 384 çocuğun katılımı sağlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda yaklaşık 600 geçici koruma statüsünde olan çocukla görüşme sağlanmıştır. Ancak çalışmaya katılmayı kabul eden 400 çocukla ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul etmeyen sığınmacı çocuklar ve aileleri; çalışmaya katılmaları durumunda devletin kendilerini ülkenin sınır dışına atması korkusunu taşıdıklarını ve çalışmaya katılırlarsa sağlanan aynı-nakdi desteğin kesileceği endişesine kapılmaları olarak belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında geçici koruma statüsü altında olan çocukların sosyal hizmet bağlamında karşılaştıkları güçlük ve sorunları ile ilişkin 47 soruluk yarı yapılandırılmış anket hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış anket soruları araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup iki alan uzmanının da görüşleri dikkate alınarak son hali verilmiştir. Ankette yer alan sorular bu alanda yapılan literatür sonucunda oluşturulmuştur. Anket soruları; çocukların sosyo-demografik bilgiler (yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, anadil, bildikleri diller gibi) ikinci bölümde yaşadıkları barınma, eğitim, sağlık, sosyal destek, ekonomik güçlükleri ve sosyal dışlanmaya yönelik görüşlere ilişkin sorular yer almakta, üçüncü bölümünde yaşadıkları kente olan duygularına ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Anketin son sorusunda ise Türkiye'ye geldikleri ilk hafta ve şu an ki duygularına ilişkin görüş ve duygularını karşılaştırma tablosundan oluşmaktadır. Ayrıca bazı sorular açık uçlu sorulmuş ve alınan cevaplara göre sınıflandırılmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma evreni kapsamındaki geçici koruma statüsü altında olan çocuklara ulaşabilmek için hazırlanan anket formu etik kurul onayından sonra araştırmacı tarafından kartopu örneklem yöntemi ile katılım sağlayan çocuklara Arapça ve Kürtçe bilen tercüman desteği ile evlerinde ya da okullarında yüz yüze görüşülerek görüşme formlarının doldurulması sağlanmıştır (Etik kurul onayı evrak numarası: 23.11.2018 tarih ve 2018/950). Araştırma kapsamında Mardin ve İzmir illerinde ikamet eden, yaşadıkları bölgeye hâkim olan Kürtçe ve Arapça dillerinden en az birini bilen gönüllü sosyal hizmet uzmanlarından yardım alınmıştır. Süreç içerisinde sağlıklı veri toplanabilmesi için katılımcıların daha samimi cevaplar verebilmesi amacıyla da görüşme formu uygulanmadan önce katılımcılara ve ebeveynlerine araştırmacının amacı açıklanmış ve gerekli bilgilendirilmeler yapıldıktan sonra görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya dâhil olan sığınmacı çocukların adreslerine ulaşabilmek için Mardin ve İzmir'de faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinden de destek alınmıştır. Mardin'de 2, İzmir'de 3 tane sivil toplum kuruluşlarından destek alınmış ve sorular tekrar gözden geçirilmiştir. Aynı zamanda sivil toplum örgütlerinde çalışan sosyal hizmet uzmanlarından da saha da karşılaşılan sorunlar hakkında da detaylı bilgiler alınmış ve literatür kısmında da aktarılmıştır. Araştırma da kartopu örneklem yolu kullanılarak görüşme sağlanan ailelerden de destek alınmış ve her biri tanıdıkları ailelere yönlendirmiş ve diğer ailelerinde evlerine kadar eşlik edilmiştir. Okullarda toplanan verilerde de okul idarecileri çocukların listelerini (isim-soy isim, sınıfları, kaç yaşında oldukları) edinilmiş ve verilerin doldurulmasında idarecilerin odalarında gerçekleştirmesine olanak sağlamışlardır. Araştırma kapsamında toplam 600 geçici koruma statüsünde olan katılımcıların 400'ü çalışmaya katılmayı kabul etmiş ve araştırma verileri 2019 Ocak- 2019 Şubat ayları arasında toplanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin istatistiksel analizi için SPSS 22.0 programı kullanılarak veri tabanı hazırlanmış ve anket soruları programa aktarılmıştır. Ardından araştırmanın amacı kapsamında ihtiyaç duyulan istatistiksel analizler yapılmıştır. Bu kapsamda katılımcıların sosyo-demografik bilgileri ile sayı, yüzde, ortalamalar, çapraz tablolar ve ki-kare analizleri yapılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde çalışmadaki veriler doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Sosyo-demografik bilgiler

Cinsiyet	N	%
Kadın	163	40.8
Erkek	237	59.3
Toplam	400	100.0

Anadilleri

Kürtçe	283	70.8
Arapça	115	28.8
Farsça	2	0,4
Toplam	400	100.0
Uyrukları		
Suriye	385	96.3
Irak	14	3.5
Afganistan	1	0.2
Toplam	400	100.0
Evlerinin ısınma şekli		
Soba	385	96.2
Kalorifer	15	3.8
Toplam	400	100.0
Kaldıkları ev		
Kira	315	78.8
Kiramızı başkası ödüyor	53	13.3
Akraba yanında	27	6.8
Satın altık	5	1.3
Toplam	400	100.0

Araştırmaya katılan çocukların % 59,3'nün erkek ve % 40,8'nin kadın; %70,8'nin anadili Kürtçe, % 28,8'nin Arapça ve %0,5'nin de Farsça; %96,3'nün Suriye'den, % 3,5'nin Irak'tan ve %0,2'sinin de Afganistan'dan geldiği; %78,8'nin evlerinin kiralık olduğu, %13,3'nün kiralarnı bir başkasının ödediğini, %6,8'nin akrabalarının evinde kaldığı, %1,3'nün de kaldıkları evi satın aldıkları, kaldıkları evlerin %96,2'sinin soba ile ısındığı, %3,8'nin de evlerinin kaloriferle ısındığı belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 2. Geçici sığınma statüsünde bulunan çocukların karşılaştıkları güçlükler

Yaşadıkları evle ilgili güçlükler*	N	%
Evin ısınmaması	370	93.0
Evin küçük olması nedeniyle eve sığamama	289	72.6
Evin ısınması için odun, kömür alamama	277	69.9
Evin güneş görmemesi	238	59.8
Evin ısınmaması nedeniyle sürekli hasta olma	177	44.5
Kiralarn yüksek olması	121	30.4
Yabancı olmamız nedeniyle kiralık ev bulamama	61	15.3
Eğitim ile ilgili karşılaşılan güçlükler*		
Dil sorunları yaşama	280	70.0
Okul yönetimi ve öğretmenlerden tarafından hakarete uğrama	62	15.5
Maddi yoksunluk nedeniyle okula gidememe	54	13.5
Okuldaki çocuklarla uyum sorunları yaşama	41	10.2
Başvurulan okullara kabul edilmeme	18	4.5
Eğitim alabilme ile ilgili nereye başvuracağımı bilememe	10	2.5
Karşılaştıkları ayrımcılık*		
Dil sorunları nedeniyle ayrımcılığa maruz kalma	267	67.4
Fiziksel görünümünden dolayı dışlanmış hissetme	260	65.0
Konuştıkları dilden dolayı alay edilme durumu	250	62.5
Arkadaşlık etmede güçlük çekme	200	50.0
Yabancı olduğum için ayrımcılığa maruz kalma	130	32.8
Yabancı olduğum için yerli çocuklar beni gruplarına alınmama	98	24.7
Yabancılık nedeniyle yerli halk ile uyum sağlayamama	104	26.3
Yabancı olması nedeni ile yerli çocuklar benimle iletişim kurulamaması	96	24.2
Yabancı olunması nedeni için yerli çocuklar beni oyunlarına dahil edilmeme	1	82
Ucuz işgücü olarak kullanılma, emeğin sömürülmesi	62	15.7

* Bu soruda birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Sığınmacı çocukların barınma ile ilgili karşılaştıkları güçlükler şu şekilde sıralanmaktadır; evlerinin ısınması için ihtiyaç duydukları odun ve kömür gibi yakacak maddeleri alamamaları nedeniyle % 93'ü kaldıkları evi ısıtamadıklarını, % 72.6'ı evlerinin küçük olması nedeniyle eve

sığamadıklarını, evlerinin güneş görememesi ve evin ısınmaması nedeniyle sürekli hastalandıklarını; % 70'i devam ettikleri okulda dil sorunları ile ilgili sorunlar, okulda hakarete uğrama, okula uyum sağlama konusunda eğitim ile ilgili güçlükler yaşamakta; ayrımcılıkla ilgili karşılaştıkları güçlükler sıralamasında ilk sırada % 67.4 ile dil sorunları, % 65'nin fiziksel görünüşleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kalma, çocukların % 62,5'inin konuştıkları dilden dolayı alay edildikleri, % 32.8'i yabancı oldukları için ayrımcılığa maruz kaldıkları, yabancı olmaları nedeniyle yerli çocukların onları gruplarına ve oyunlarına dahil etmedikleri ve bu nedenle ayrımcılığa maruz kaldıkları belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Çocukların karşılanmayan temel gereksinimleri

Temel gereksinimleri*	N	%
Barınma gereksinimleri ile ilgili nakdi yardım.	376	95.7
Yeterli beslenememe	340	86.5
Giyim gereksinimlerini karşılayamama	338	86.0
Sosyal gereksinimlerle ilgili (çevreyi gezme, arkadaşlık kurma, herhangi bir kurs, aktivite içerisinde yer alma vb.) mali sorunlar yaşadım.	238	241
Ulaşım için gereksinim duyulan ekonomik yoksunluk	150	38.2

* Bu soruda birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Çocukların gereksinimleri ise, ilk sırada %95,7 oran ile evlerinin ısınması için (odun ve kömür) gerekli olan nakdi yardım gereksinimi, %86,5'i yeterli düzeyde beslenemedikleri, %86'sı giyim gereksinimlerini karşılayamama ve %61,3'ü ise sosyal gereksinimleri, %38,2'sinin ise ulaşım için nakit para gereksinimleri olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 4. Çocukların cinsiyetlerine göre yaşadıkları yerlerde, okulda, arkadaş gruplarında kendilerini yabancı hissetme durumu

		Yabancı hissetme durumu		
		Evet	Kısmen	Hayır
Kadın	N	20	103	40
	%	12.3	63.1	24.6
Erkek	N	40	155	42
	%	16.9	65.4	17.7
Toplam	N	60	258	82
	%	15.0	64.5	20.5

Çocukların yaşadıkları bölgede kendilerini yabancı hissetme durumu cinsiyete göre; Kız ve erkek çocukların %15'inin de yaşadıkları bölgede kendilerini yabancı hissetmekte, %64,5'ünün yaşadıkları yerde kendilerini kısmen yabancı hissetmekte ve %20,5'inin ise yaşadıkları bölgede kendilerini yabancı hissetmemektedir (Tablo 4).

Tablo 5. Geçici sığınma statüsünde bulunan çocuklara göre ailelerinin yardım aldıkları kurum ve kuruluşların dağılımı

Yardım alınan kurum*	N	%
Dernek	375	77.6
Hayırseverler	63	13.0
Belediye	22	4.6
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	11	2.3
Vakıf	6	1.2
Bakanlık	5	1.0
UNICEF	1	0.2

* Bu soruda birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Araştırmaya katılan sığınmacı çocuk ve ailelerin yardım aldıkları kurum ve kuruluşların dağılımına göre; sığınmacı çocuk ve ailelerinin %77,6'sı derneklerden, %13'ü hayırseverlerden, %4,6'sı belediyelerden, %2,3'ü SYDV'den, %1,2'si Vakıflardan, %1,0'i Bakanlıklardan, %0,2'sinin de UNICEF'ten yardım aldıkları saptanmıştır. Araştırma kapsamında katılan

katılımcıların ¾'ü derneklerden yardım almaktadır. Kızılay bu alanda aktif rol alan bir dernektir. Kızılay sığınmacı ailelerin şartları sağlaması durumunda çeşitli aynı-nakdi yardımda bulunmaktadır (Tablo 5).

Tablo 6. Araştırmaya katılan sığınmacı çocukların yaşadıkları kente ilişkin duyguları dağılımı

Yaşanılan kente ilişkin duyguların durumu *	N	%
Burada yaşamaktan hoşnut değilim	165	24.4
Buraya adapte oldum	152	22.5
Buraya adapte olamadım	119	17.6
Burası memleketimin yerini tutmuyor	99	14.7
Burada yaşadığım için çok mutluyum	53	7.9
İyi ki buraya gelmişim	45	6.7
Kendimi buraya ait hissediyorum	42	6.2
Toplam	675	

* Bu soruda birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Araştırmaya katılan sığınmacı çocukların yaşadıkları kente ilişkin duygularının dağılımına ilişkin bulguları yer almaktadır. Buna göre; çocukların %24,4'ünün yaşadığı kentte yaşamaktan hoşnut olmadığı, %22,5'inin yaşadığı kente adapte olduğu, %17,6'sının yaşadığı kente adapte olmadığı, %14,7'sinin yaşadığı kentin memleketinin yerini tutmadığı, %7,9'unun yaşadığı kentte mutlu olduğu, %6,7'sinin iyi ki buraya gelmişim dediğini, %6,2'sinin kendisini yaşadığı kente ait hissettiği saptanmıştır (Tablo 6).

Tablo 7. Çocukların şiddete maruz kalma, kendini güvende hissetme ve ülkelerine dönme isteklerinin dağılımı

Aile tarafından sözel şiddete maruz kalma durumu	N	%
Evet	343	85.8
Hayır	57	14.2
Toplam	400	100.0
Yerel halk tarafından şiddete maruz kalma durumu		
Evet	216	54.0
Hayır	184	46.0
Toplam	400	100.0
Türkiye'de Kendini güvende hissetme durumu		
Evet	155	38.8
Kısmen	78	12.0
Hayır	197	49.3
Toplam	400	100.0
Ülkelerinde koşulların uygun olması halinde geri dönme isteği		
Evet	75	18.7
Hayır	325	81.3
Toplam	400	100.0
Üçüncü bir ülkeye gitme isteği		
Evet	344	86.0
Hayır	56	14.0
Toplam	400	100.0

Çocukların %85,82'sinin ailelerinde sözel şiddete maruz kaldığı, %46'sı yaşadıkları ildeki yerel halk tarafından şiddete maruz kaldıkları, %49,3'ü kendini ülkemizde güvende hissetmediği, %81,3'ünün savaş bitmesi durumunda (koşulların uygun olması halinde) bile ülkelerine geri dönmek istemedikleri, %86'sı üçüncü bir ülkeye gitmek istediği saptanmıştır (Tablo 7).

Tablo 8. Araştırmaya katılan Sığınmacı çocukların Türkiye'ye ilk geldikleri an ile şu an arasındaki duygu değişimlerinin karşılaştırılması

	Öncesi						Sonrası						Mc Nemar	Chi Square	p Value
	Evet		Kismen		Hayır		Evet		Kismen		Hayır				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
Ağlama	145	36,3	35	8,8	220	55,0	45	11,3	68	17,0	287	71,8	9,423	,0	
Kâbus görme	47	11,8	30	7,5	323	80,8	10	2,5	16	4,0	374	93,5	7,114	,0	
Öfke	119	29,8	30	7,5	251	62,7	30	7,5	26	6,5	344	86,0	4,287	,0	
Uykusuzluk	55	13,8	25	6,3	320	80,0	8	2,0	12	3,0	380	95,0	4,210	,0	
Kendini suçlama	71	1,8	16	4,0	377	94,3	2	0,5	4	1,0	394	98,5	3,528	,0	
Başkasını suçlama	101	25,3	70	17,5	229	57,3	91	22,8	110	27,5	199	49,8	1,085	,0	
Endişe	202	50,5	33	8,3	165	41,2	30	7,5	40	10,0	330	82,5	17,256	,0	
Şaşkınlık	196	49,0	20	5,0	184	46,0	18	4,5	15	3,8	367	91,8	18,000	,0	
Korkma	247	61,8	26	6,5	127	31,8	40	10,0	35	8,8	325	81,3	19,810	,0	
Ölüm korkusu	246	61,5	28	7,0	126	31,5	26	6,5	25	6,3	349	87,3	22,279	,0	
Güvensizlik	233	58,3	39	9,8	128	32,0	42	10,5	46	11,5	312	78,0	18,031	,0	
Memleket özlemi	299	74,8	22	5,5	79	19,8	171	42,8	124	31,0	105	26,3	8,990	,0	
Savaş alanına dönüp öç alma	26	6,5	36	9,0	338	84,5	7	1,8	29	7,3	364	91,0	3,827	,0	
Memlekete geri dönememe korkusu	119	29,8	94	23,5	187	46,8	38	9,5	100	25	262	65,5	9,532	,0	
Yalnızlık	283	70,8	53	13,3	64	16	102	25,5	193	48,2	105	26,3	16,311	,0	
Kızgınlık	145	36,3	35	8,8	220	55	28	7	59	14,8	313	78,3	12,074	,0	
Çaresizlik	70	17,5	34	8,5	296	74,0	10	2,5	20	5,0	370	92,5	4,928	,0	
Umutsuzluk	75	18,8	33	8,3	292	73,0	14	3,5	20	5,0	366	91,5	9,273	,0	

Geçici korunma statüsünde olan Suriyeli çocukların ağlama, kâbus görme, öfke, uykusuzluk, kendini suçlama, başkasını suçlama, endişe, şaşkınlık, korkma, ölüm korkusu, güvensizlik, memleket özlemi, savaş alanına dönüp öç alma, memlekete geri dönememe korkusu, yalnızlık, kızgınlık, çaresizlik, umutsuzluk duygu durumları Türkiye'ye geldikleri ilk hafta ve şu anki duyguları şeklinde karşılaştırılmıştır. Geçici korunma statüsünde olan Suriyeli çocukların genel olarak ülkemize geldikleri ilk zaman ile şu anki durum açısından duygu durumları karşılaştırıldığında önceki durum ile sonraki durum arasında tüm maddeler arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır (Tablo 8).

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Suriyelilerin en fazla karşılaştıkları sorun alanları barınma, sağlık ve eğitim alanında kendisini göstermektedir (Ataman, 2015). Araştırma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda sığınmacı çocuklar ve ailelerin barınma konusunda karşılaştıkları en önemli güçlüklerin başında ısınma problemi gelmektedir. Yapılan araştırmada yaşadıkları meskenlerin soba ile ısınması ve sobanın tek bir odayı ısıtıp diğer odaların soğuk olması ve buna bağlı hastalıklarla karşılaşmalarına neden olduğunu göstermiştir. Isınma için gerekli olan yakacakların (odun, kömür) maddi yoksunluklar nedeni ile alamamaları, evin güneş görmemesi, evde yaşayanların sayısının fazla olması ve evlerin fiziksel yapısının yeterli olmaması nedeni ile evlere sığamamaları, maddi yoksunluklar nedeni ile ev kiralalarını ödeyememeleri, maddi yetersizlikler nedeni ile ev kiralalarının yüksek gelmesi ve yabancı olmaları nedeni ile ev sahiplerinin evlerini kiralamak istememeleri gibi sorunlarla karşı karşıya gelen sığınmacı aileler bu sorunların yaşattığı sıkıntılarla baş etmek zorunda kalmaktadır.

Geçici koruma statüsü altında olan sığınmacı çocukların eğitim ile ilgili yaşadıkları güçlüklerin temelinde dil faktörü olduğu, çocukların yarsından fazlası dil ile ilgili sorunlar yaşadıkları, bir kısmının okul yönetimi ve öğretmenler tarafından hakarete uğradıkları, okuldaki çocuklarla sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Yüce (2018) bu oranı %80 olarak ortaya koyarken tarafımdan yapılan araştırma verilerine göre dil engeli %52,4 olarak saptanmıştır. Geçici koruma altında olan çocukların yıllara göre dil problemi yaşama oranlarının düştüğü söylenebilir.

Taştan ve Çelik (2017)'in yaptıkları çalışmada katılımcıların eğitim alanında yaşadığı en büyük güçlük dil sorunu, yarısından fazlası Türkçe dilini bilmekte olduğu, ancak eğitim dilinin Türkçe olması ve derslerdeki terimlerin günlük konuşma dilinden farklı olması dil sorunu yaşamalarında büyük etken olduğu, çocuklar Türkçeyi iyi öğrenemediğinden dersleri takip edemediği ve sınıftaki arkadaşları ile yeterince bağ kuramadığı ve bunun sonucu olarak da bir müddet sonra çocukların okula devam edemediklerini ortaya koymuşlardır. Aydemir (2018)'in Suriyeli sığınmacı kadınlara yaptığı çalışmada çalışma kapsamındaki kadınların çocuklarının beşte üçünün okula gitmediği, okula gidemeyenlerin ailelerin çocuklarını çalıştırarak evin geçimini sağladığı, çocukların okula gitmek istemediği, okula gitme olanağına sahip olamadığı ve dil sorunları yaşadıklarını ortaya koymuştur. Gerek bu çalışmanın gerek Taştan ve Çelik (2017) ve gerekse Aydemir (2018)'in yaptıkları çalışmaların sonuçlarının benzerlik gösterdiği, yani Suriyeli sığınmacı çocukların eğitim ile ilgili olarak özellikle dil ve okul ortamlarına uyum sağlamada sorunlar yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan çocukların Türkçe bilmesine rağmen eğitim alanında karşılaşılan en büyük güçlük olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeni günlük kullandıkları Türkçe dili ile eğitim alanında kullanılan eğitim dilinin farklı olması ve bazı terimlerin ilk defa duymaları bu konuda karşılaşılan sıkıntının nedeni olduğu düşünülmektedir. Dağılımda il bazında değerlendirildiğinde, İzmir ilinde yaşayanların dil sorunu yaşamaları, yabancı olması nedeni ile ayrımcılığa maruz kalmaları, yerli halka uyum sağlayamamaları, yabancı oldukları için yerli halkın çocuklarının gruplarına dâhil edilmedikleri, yabancı oldukları için çocukların iletişim kurmadıkları, yabancı oldukları için yerli çocukların oyunlarına dâhil etmemeleri Mardin ilinde yaşayanlara göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Bunun nedeni Mardin ilinde ikamet eden geçici koruma statüsünde olan sığınmacı çocuklar bölgenin insanlarına daha yakın olmaları ve dil konusunda daha az problem yaşamaları ve yabancı olarak görülmemelerinin daha az olduğu düşünülmektedir.

Göç edenler farklı bir dil öğrenmede, yabancı bir kültüre uyum sağlamada alışkanlıklarından farklı değişik bir yaşama alışmada güçlüklerle karşılaşabilmektedirler (Gün, 2011). Bu nedenle bu çalışmaya katılan çocukların çoğunluğu yaşadıkları yerlerde, okulda, arkadaş gruplarında kendilerini yabancı hissetmektedir. Çocukların ayrımcılıkla ilgili olarak karşılaştıkları güçlüklerin başında ilk sırada konuştukları ana dilleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldıkları ve bu nedenle kendileriyle diğer çocukların alay ettiğini, yabancı oldukları için ayrımcılığa maruz kaldıkları, fiziksel görünüşleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldıkları, yabancı olmaları nedeniyle yerli çocukların onları gruplarına ve oyunlarına dahil etmedikleri ve bunu nedenle ayrımcılığa maruz kaldıkları ortaya konulan bir sonuçtur. Geçici koruma statüsünden olan sığınmacı çocukların fiziksel görüntüleri yaşanan bölge insanına göre değişiklik gösterebilmektedir. Özellikle İzmir ilinde ikamet eden sığınmacı çocuklar ve aileleri fiziksel görüntüleri itibarıyla İzmir halkına göre farklı oldukları gözlemlenmiştir. Çocuklar, doğası gereği, kendi akran grupları ile arkadaşlık etmede genellikle sorun yaşamazlar. Ancak, bu çocukların yabancı olması, dil sorunları yaşamaları ve kültürel farklılıkların davranışlarda farklılık göstermesi nedeni ile arkadaşlık etmede güçlük çekmelerine neden olabileceği düşünülmektedir. Aslan ve Güngör'ün (2019) araştırması verilerimizi desteklemektedir. Farklı bir ülkeye göç etmekten kaynaklanan gelinen ülkenin dilini bilmemek diğer sorunları besleyen önemli bir ana sorunlardan biridir. Katılımcıların büyük çoğunluğu Türkçe bilmemektedir ya da kısıtlı düzeyde Türkçe bilmektedir. Bu durum günlük hayatı, çalışma hayatını ve resmî dairelerle iletişimi etkilemektedir (Aslan ve Güngör, 2019).

Çocukların tamamına yakınının evlerini ısıtmak için gereksinim duydukları nakdi yardım ilk sırada, beslenme gereksinimleri için gerekli olan gıda maddelerini alamadıkları ve bu nedenle yeterli beslenememeleri, giyim gereksinimleri, sosyal gereksinimleri ve ulaşım için nakit para gereksinimleri olduğu belirlenmiştir.

Çocukların tamamına yakınının sosyal güvencelerinin olduğu ve sağlık hizmetlerinden faydalandığı saptanmıştır. Mülteci ve sığınmacıların sağlık hizmetlerine erişimi ile ilgili en önemli gelişme, 6458 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile yaşanmıştır. 6458 sayılı YUKK ile başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden, herhangi bir sağlık

güvencesi olmayanların veya ödeme gücü bulunmayanların 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na tabi olduğu belirtilmiştir(YUKK, 2013: madde 89). Türkiye'de Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Esaslar Hakkında Yönerge (2014)' e göre geçici koruma altındaki sığınmacılara Türk vatandaşlarına benzer şekilde temel ile koruyucu, tedavi edici, acil sağlık hizmetleri şeklinde ve Sağlık uygulama Tebliği (SUT) kapsamında ücretsiz verilmektedir.

Araştırmaya katılan çocukların ailelerinin çoğunluğu herhangi bir sivil toplum kuruluşu ve resmi kuruluşlardan aynı ve nakdi yardım aldığı saptanmıştır. Türkiye'de sığınmacı statüsünde olan ailelere Kızılay Kart ile belli bir yardım sağlanmaktadır. Kızılay Kart için gerekli özelliği taşıyan ailelere yardım sağlanmaktadır. Araştırmaya katılan çocukların ailelerini çoğunluğu Kızılay Karttan faydalanma özelliklerini taşımaları ile yardımdan faydalanmaktadır. İzmir ve Mardin illerinde göç ve mülteci alanında çalışan birçok sivil toplum kuruluşları, gönüllü hizmet yürüten vakıf ve derneklerin var olması ailelerin yardım almasına katkıda bulunmaktadır. Aynı zamanda bu illerde çalışan derneklerin saha çalışmaları ile tespitleri sonucunda çeşitli devlet kurum ve kuruluşlarına yönlendirmesi ile sığınmacı ailelerin yardım almalarına katkıda bulunmaktadır. Aydemir (2018) tarafından yapılan çalışmaya göre; araştırmaya katılan katılımcıların %23,3'ünün devlet, vakıf, dernek vb. kurum-kuruluşlardan aynı ve/veya nakdi yardım aldığı belirlenmiştir. Ayrıca Doğan ve Altıok (2020)'un mülteci çocuklara yönelik Şanlıurfa ilindeki çalışmalarında geçici koruma statüsündeki Suriyeli çocukların sosyal hizmetler kapsamındaki gelir kaynakları arasında da bu çalışmayla benzer şekilde destek hizmetlerinin çeşitli kurumlar tarafından sağlandığı görülmektedir. Doğan ve Altıok (2020), Aydemir (2018) ve bu çalışmanın sonuçları karşılaştırıldığında, ülkemizdeki geçici koruma statüsünde olan Suriyeli çocukların çeşitli kurumlardan destek hizmeti aldıkları ve yapılan bu araştırmanın diğer iki çalışma ile benzerlik gösterdiği ortaya konulmuştur.

Araştırmalara göre, mültecilerin ortalama %80'nini kadın ve çocuklar oluşturmaktadır (Simurg, 2007) Sığınmacı/mültecilerin belli bir sürenin üstünde bir yerde kaldıklarında, çocukları okula başlayıp kendileri de iş bulduklarında kolay kolay ülkelerine geri dönmediklerini göç ettikleri ülkeye yerleştiklerini ve yeni ülkede etnik azınlık oluşturduklarını göstermektedir (Erdoğan, 2014).

Çocukların çoğunluğu ailelerinde sözel şiddete maruz kalmakta, yarısına yakını yaşadıkları bölgenin yerel halkı tarafından şiddete maruz kalmakta, yarısına yakını ülkemizde kendini güvende hissetmemekte, çoğunluğu savaşın bitmesi halinde ülkesine dönmek istememekte ve büyük çoğunluğu üçüncü bir ülkeye gitmek istemektedir. Araştırmaya katılan sığınmacı çocuklar savaştan korkmaları nedeni ile bir daha ülkelerine dönmek istemediklerini ifade etmişlerdir.

Geçici koruma altında olan Suriyeli çocuklardan elde edilen veriler doğrultusunda üçüncü bir ülkeye gitme isteklerinin olduğu görülmektedir. Doğan ve Altıok (2020)'a çocuklara yönelik Şanlıurfa ilinde gerçekleştirdikleri çalışmaya göre, sığınmacı çocukların büyük çoğunluğunun da Türkiye dışında başka bir ülkeye gitmek istedikleri ve Türkiye dışında yaşamak istemelerinin başlıca sebepleri arasında da ekonomik ve kültürel nedenlerin olduğu ortaya konulmuştur. Gerek yapılan bu çalışmada gerekse de Doğan ve Altıok (2020)'un çalışmalarının sonucuna göre ülkemizde geçici koruma altında olan çocukların üçüncü bir ülkeye gitme isteklerinin var olduğu görülmektedir.

Birleşmiş Milletlerin farklı coğrafyalarda yaşadığı deneyimler ve istatistiklere göre, mültecilerin en az üçte birinin geri dönmeme ihtimalinin olduğunu göstermektedir (Güçtürk, 2015). Tunç (2015) 'un da belirttiği gibi Türkiye'deki geçici korunma statüsünde olan sığınmacıların büyük bir bölümünün ülkelerine yakın veya uzak gelecekte geri dönmeme ve sürekli olarak Türkiye'de yaşamayı tercih etme olasılıkları her geçen gün daha da artırdığını göstermektedir.

Geçici korunma statüsünde olan Suriyeli çocukların ağlama, kâbus görme, öfke, uykusuzluk, kendini suçlama, başkasını suçlama, endişe, şaşkınlık, korkma, ölüm korkusu, güvensizlik, memleket özlemi, savaş alanına dönüp oç alma, memlekete geri dönememe korkusu, yalnızlık, kızgınlık, çaresizlik, umutsuzluk duygu durumları ön test-son test şeklinde karşılaştırılmıştır.

Geçici korunma statüsünde olan Suriyeli çocukların genel olarak ülkemize geldikleri ilk zaman ile şu anki durum açısından duygu durumları karşılaştırıldığında önceki durum ile sonraki durum arasında tüm maddeler arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Yani, çocukların ilk baştaki olumsuz duygu durumları zamanla olumluya dönüştüğünü söyleyebiliriz. Bunun çocukların süreç içerisinde ülkemize uyum sağlamaları ve alışmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Sosyal Hizmet mesleği 'hak temelli yaklaşım' çerçevesini temel alan bir meslektir. Sığınmacılarla mesleki müdahalede sosyal hizmetin en temel ilkesi olan "hak temelli yaklaşım" çerçevesinde sığınmacılara yaklaşmalı ve onların her şeyden önce insan oldukları ve diğer insanlar için olan her şeyin kendileri için de hak olduğu anlayışı esas alan bir yaklaşımla hareket etmek gerekir.

Sığınmacıların/Mültecilerin, göç alan ülkeye yerleşebilmelerindeki ve uyumlarındaki başarı ya da başarısızlıkları o ülkedeki hükümetlerin ve toplumların tutumlarına, göç politikalarına, göçmen-mültecilere yönelik yerleşme ve destek programlarına ve son olarak göçmen-mültecilerin fizik ve ruh sağlıklarına yönelik kolaylaştırıcılıklarına bağlı olmaktadır (Stanley, 1977).

Katılımcı çocukların neredeyse tamamının evinin soba ile ısındığı tespit edilmiştir. Soba ile ısınmaları evde tek bir odanın ısınmasına neden olmaktadır. Evin diğer odaların soğuk olması evde yaşayan bireylerin ısınmaya bağlı hastalıklar yaşamalarına neden olmaktadır. Aynı zamanda ekonomik yoksunluktan dolayı kötü yaşam koşullarında evlerde yaşayan sığınmacı çocuklar rutubetli ve nemli evlerde yaşamaktadır. Kaldıkları evlerin küçük olması, odun kömür alamama, evin güneş görmemesi, kiraların yüksek olması nedeni ile ev sahipleri ile sorunlar yaşamaları gibi başlıca sorunlarla karşılaşmakta olup bu sorunların verdiği sorunlarla baş etmek zorunda kalmaktadır. Yapılan çalışmalara göre mülteci popülasyonunun ortalama %80'ini kadın ve çocukların oluşturmaktadır (Simurg, 2007). Bu nedenle, geçici koruma altında olan ailelere yönelik olarak yerel yönetimler, STK'lar tarafından bu ailelere gelir getirici iş olanaklarının sağlanarak desteklenmeleri halinde bu güçlüklerle baş edebileceklerdir. Özellikle kadınlara yönelik olarak pozitif ayrımcılık ilkesi çerçevesinde istihdam olanakları sağlamaya yönelik düzenlemeler ve uygulamalar ilgili kuruluşlar tarafından yapılmalıdır.

Çocukların ayrımcılığa maruz kaldıkları görülmekte ve bu durumun onların toplumsal uyum ve kabullerinin düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Toplumsal uyum ve kabulün sürdürülebilir olması, nefret ve düşmanlığa dönüşmemesi için toplumun hassasiyetlerini dikkate alacak çözümlerin üretilmesi gerekir.

Bireyin kendini etkin bir biçimde ifade edebilmesi için ise öncelikle dil yeterliliğini kazanması gerekmektedir (Tunç, 2015). Sığınmacı çocukların yabancı olması ve dil sorunu yaşamaları nedeniyle onların toplumumuza uyumu kolaylaştıracak Türkçe dil eğitimine önem ve öncelik verilmesi sosyal uyumlarına katkı sağlayacaktır.

Geçici koruma altında olan çocukların ülkemizde ne kadar süre kalacağı bilinmemektedir. Bundan dolayı uzun vadede kalabilecekleri düşünülerek yerel halkla sığınmacılar konusunda doğru bilgilendirme yapılması gerekmektedir. Yetkili birimlerce yerel halka sığınmacı çocukların kalıcı olmaları durumunda birlikte yaşam fikrinin ve şartlarının oluşturulması gibi telkinlerde bulunulması gerekir. İlgili birimlerle yerel halkın fikir alışverişinde bulunulup ortak payda da buluşulması sağlanmalıdır. Bu süreçte halk üzerinde etkileri olan sivil toplum kuruluşlarına önemli rol düşmektedir. Aynı doğrultuda 90 yerel medya da halk üzerinde son derece etkilidir ve halkın bilinçlendirilmesi açısından kritik noktadadır. Medya söylemlerinin ve televizyonda yapılan haberlerde damgalama söyleminden uzak kalınmalı ve yapılan haberlerin ayrıştırıcı olmasından ziyade iki halkı da birbirine yaklaştıran türden olmasına özen gösterilmelidir.

Geçici koruma altında olan çocukların kendilerini Türkiye'de güvende hissetmeleri durumuna bakıldığında neredeyse yarısı kendilerini güvende hissetmedikleri belirlenmiştir. Güvende hissetmemeleri oranının bu kadar yüksek olmasında çocuk olmaları, dışlanma hissetmeleri, ekonomik yoksunluklar yaşamaları, çeşitli güçlüklerle karşı karşıya gelmeleri, Türkiye'nin

güncel sorunlarının varlığı etkili olduğu düşünülmektedir. Buna yönelik çocukların kendilerini güvende hissetmeleri için meslek elemanlarının çalışmalar yapması gerekmektedir.

5. ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ETİK BİLGİLER

Araştırma verileri, 23.11.2018 tarih ve 2018/950 sayılı Üsküdar Üniversitesi Etik Kurul izni ile toplanmıştır.

6. ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Bu çalışma Yüksek Lisans tezinden türetilmiştir. Araştırmacı ve danışman çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

7. ÇATIŞMA BEYANI

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. (2013). 11.04.2013 tarih ve 28615 sayılı Resmî Gazete.
- Akbaş, E. (2020). Diğer Sosyal Hizmet Alanlarını İlgilendiren Mevzuat ve Genel Değerlendirme. Sosyal Hizmet Mevzuatı (ss.242-260). Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını, Yayın no: 3993.
- Aslan, G. & Güngör, F. (2019). Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Göç Sonrası Yaşadığı Sorunlar: İstanbul Örneği. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1602-1632.
- Ataman, H. (2015). Mülteci mi, Sığınmacı mı, Misafir mi? *Görüş Dergisi*, 88, 26-33.
- Aydemir, Y. (2018). *Mülteci kadınların karşılaştıkları güçlükler: Batman Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, İstanbul.*
- Buz, S. (2004). *Zorunlu çıkış zorlu kabul-mültecilik*. Ankara: SGDD.
- Çağlayan, S. Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*. 17, 67-91.
- Doğan, H., & Altıok, B. (2020). Mülteci Çocukların Karşılaştıkları Ekonomik Sorunlar: Sosyal Hizmetler Çerçevesinde Bir İnceleme. *Toplumsal Politika Dergisi*, 1(1), 1-11.
- Dönmez, İ., & Doğan, H. (2020). Risk Altındaki Çocuklar Üzerine Bir İnceleme (Muş İli Örneği). *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (36), 455-489.
- Erdoğan, M.M. (2014). Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi, Ankara.
- Ekici, S. & Tuncel, G. (2015). Göç ve İnsan. *Birey ve Toplum Dergisi*, 5(9), 9-22.
- Geçici Koruma Altına Alınanlara Verilecek Sağlık Hizmetlerine Dair Esaslar Hakkında 22.10.2014 tarihli ve 29153 sayılı Yönerge, Sağlık Bakanlığı.
- Gencer, T., E. (2019). *Göç Süreçlerindeki Çocukların Karşılanamayan Gereksinimleri, Haklara Erişimleri ve Beklentileri: Ankara ve Hatay'da Yaşayan Suriyeli Çocuklar Örneği*. Doktora Tezi, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2019). T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. 2019 tarihinde T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.
- Güçtürk, Y. (2014). Sürgün ile Savaş Arasında Suriyeli Mülteciler, Siyaset. Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), Ankara, Erişim Tarihi: 02.02. 2019, <http://setav.org/tr/5-soru-surgun-ile-savas-arasinda-suriyeli-multeciler-er/yorum/18059>.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar ilkeler teknikler* (32. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley&Sons Ltd.

- Simurg, (2007). Göç, Kadın ve Bedeni. Psikiyatri Psikoterapi. Erişim tarihi. 03.03.2019, http://www.psikiyatripsikoterapi.com/travma_8.asp.
- Stanley, S. (1977). Community Mental Health Services to minority groups: Some optimism, some pessimism. *American Psychologist*, 32(8), 616-624.
- Şen, M. (2014). Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi. *Çalışma ve Toplum Dergisi*. 1(40). 231-256.
- Taştan, C. & Çelik, Z. (2017). Türkiye'de Suriyeli çocukların eğitimi: güçlükler ve öneriler. Ankara: Eğitim Bir Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Tunç, A.Ş. (2015). Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2), 29-63.
- UNHRC (United Nations High Commissioner for Refugees), (1951). The 1951 Geneva Convention. Erişim Tarihi: 14.02.2019, <http://www.unhcr.org/1951-refugee-convention.html>.
- UNHRC (United Nations High Commissioner for Refugees), (2017). Forced Displacement in 2017. Erişim Tarihi: 14.02.2019, <http://www.unhcr.org/5b27be547.pdf>.
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik. T.C. Resmi Gazete (Sayı: 29656). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-11.htm>
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yüce, E. (2018). *Geçici Koruma Altında Bulunan Suriyelilerin Okula Uyumları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı, Ankara.
- Zolberg, A.R. & Benda, P.M. (2001). *Global Migrants, global refugees: Problems and solutions*. New York: Oxford, Berghahn Books.